

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú

MIKULÁS LEPSÉNYI
a GERHARD NÉMETH.

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo Budapešť

VIII. ker., Práter-úlica 44.

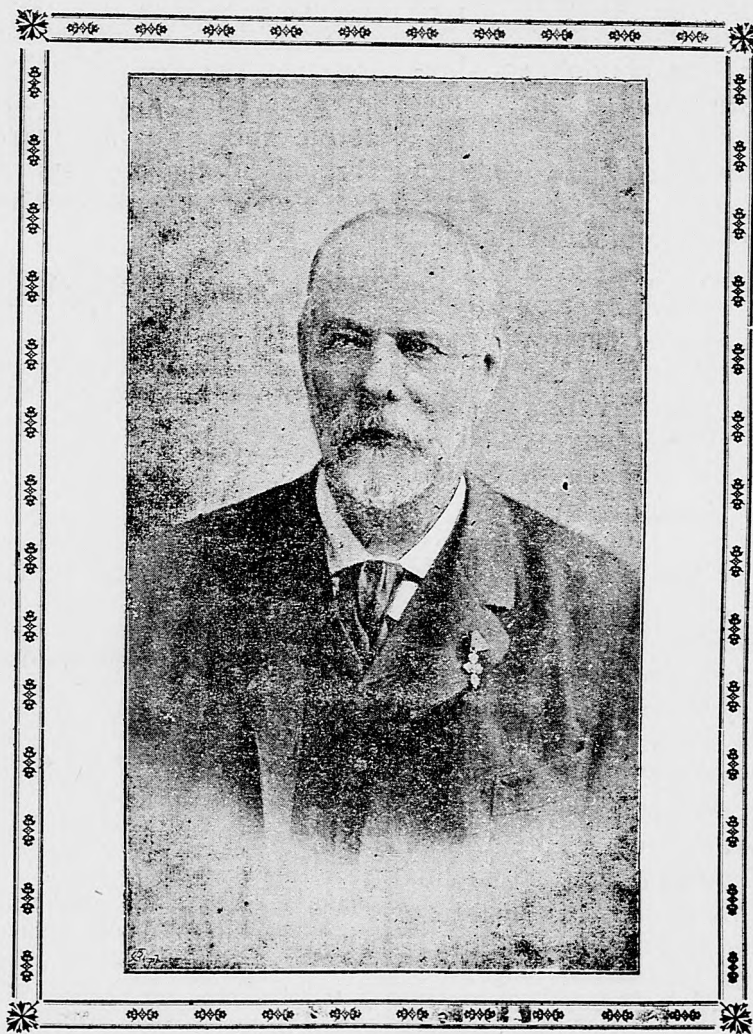
sem sa majú posielať predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlašky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stúpcového malého radku
je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Liberálni tatári a boj proti nim.

Rozpamätame-li sa na tie hriechy, nepravosti a podlosti, ktoré liberáli v minulosti menovite ale v najnovšom čase popáchali, aj mimovoľne povstáva v nás otázka, že či sú liberáli tiež kresťania? Abysme na túto otázku odpovedať mohli, skúmajmeže ich vlastnosti a skutky, veď aj Kristus hovorí, že strom po ovocí, a ľudí po skutkoch poznávame. Že liberáli nie sú kresťania, to ich skutky najlepšie dokazujú.

Skumáme-li skutky liberálov, i mimovoľne, príjdu nám na um tí psohlaví tatári, ktorí v tom nachádzali najväčšú radosť, keď nevinných, pokojných kresťanov o všetko orabovali, ozbijali, čo vziať nemohli, to spustošili, vypálili a konečne ľudí kántrili a vraždili. Hľa tieto vlastnosti u terajších liberálov tiež nachádzame.

Terajší liberáli tiež nemajú útrpnosti s chudobným ľudom. Kde len môžu, chudobného kresťana zdierajú, utláčajú, prenasledujú a konečne ho vysmejú. Či nevidíme, jaké nové a nové farchy a dane kladú naňho, len aby mali masné hrnce. Či nevidíme, jako zo dňa na deň v liberálnych žurnáloch všetko hanobia a potupujú, čo je kresťanského? Či nevidíme, jako statočných občanov ozbijajú o volebné právo, len aby v otroctve a liberálnom jarme národ i nabudúce udržali? Ale, môžu to urobiť kresťania, čo urobili liberáli v Nitre, v Stupave a Trenčianskej a Nitrianskej stolici pri voľbách stoličných výborníkov? Môžu to urobiť kresťania, čo urobili liberáli vtedy, keď surovou násilnosťou minulý rok vyniesli liberálne zákony, dľa ktorých

Gróf Ferdinand Zichy.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

sviatosť svätého krstu rovnou sa stala so šachterskou obriezku; stav manželský pred oltárom božím utvorený za neplatný vyhlásili; a čo je snáď najväčšia ich nepravosť, je to, že skrze vynesenie zákona beznáboženstva pohanstvo už v Uhorsku je dovolené, proti ktorému sv. Štefan pred 1000 rokmi tak udatne bojoval. Nuž pýtajme sa, že či týmito ich skutkami neni dokazané, že liberáli neni sú kresťania?

A preto s úplným právom nabudúce týchto novomôdnych pohanov, na krátko nebudeme ináč menovať, len tatármi, a ich diabolsku stránku menujme stránkou tatárskou! Keď budú voľby, na jednom boku bude stáť kresťanská, tojest ľudová stránka; na druhom budú stáť tatári. Kresťanská ľudová strana *bojovať bude za vieru Ježiša Krista, za dobrobyt utlačeného chudobného ľudu, slovom za kresťanskú slobodu.* Na druhej strane bude stáť stránka tatárov, ktorá bojuje proti Ježišu Kristu, a jeho svätej viere, proti chudobnému ľudu; bojovať bude za masné hrnce, za úzkokolajné železnice, za talianské obrázky; bojovať bude zato, aby teba chudobného kresťana i na budúce v járme a v otroctve udržať mohla.

Pýtam sa ťa, drahý kresťane, povedz že mi, s ktorou stránkou budeš držať? Či so stránkou tatárov, alebo s kresťanskou, ľudovou? Ku komu pristúpiš, či ku Kristu, alebo k Luciferovi? Ubohý ľudu kresťanský, od teba závisí, vyvoľ si! Ak si vyvolíš stránku tatárov, neponosuj sa, keď ťa liberálni tatári i na budúce trýzniať, trápiť a drať budú; ak si vyvolíš stránku kresťanskú ľudovú, buď presvedčený, že si na dobrej ceste, lebo ľudová stránka je tvojou stránkou, tá ťa chce z pazúrov tatárov vyslobodiť.

Bánffy, hlavný to vodca tatárov, a všetci jeho privrženci ustavične omáľajú, že ľudová stránka je nebezpečná stránka, ale že prečo je nebezpečná, to nám nechcejú povedať? My tiež uznávame, že ľudová stránka je veľmi nebezpečná, ale pre koho? Pre liberálnych tatárov, pre ich masné hrnce, pre ich uzkokolajné železnice, pre ministerské pensie je veľmi nebezpečná. A ponač ľudová strana pre tatárov je tak veľmi nebezpečná, liberálni tatári aj to hovoria, že oproti ľudovej strane všetko je dovolené, jako to aj pri voľbách v Stupave, v Nitre a inde dokázali.

Dobre, čo je dovoleno vám tatárom, to je dovoleno aj nám ľudovej strane, lebo v Uhorsku od 1848-ho (aspoň na papieri) je zákon rovnoprávnosti. Na základe tejto rovnoprávnosti aj my chceme bojovať na život a smrť proti te-
rajším pohanským tatárom. A preto, keď sa

sideš s tatárom, nikdy ho ináč neoslov jako: Čo robíš ty tatáre? Aj ty si tatár? Nehanbiš sa držať s tatármi? Čo ťi dali, čím ťa zakúpili tatári? Nehanbiš sa že aj ty si tatár. S tatármi nemaj žiadne priateľstvo. Keď niektorý tatár prinde k tebe, aby ťa získal na tatársku stranu, tak ho vysof von, že jako diabol hneď na kolomaž sa obráti.

Od tatára nič neprijímaj, lebo tatári za darmo nič nedajú. Od tatára nič nekúp, nič mu nepredaj. Ak potrebuješ fiškála, radnej sa zriekni popredku procesu, jako by si svoj proces fiškálovi tatárskeho smýšľania odovzdal! Keď si nezdravý, varuj sa tiež tatárskeho lekára. Na do všetko chráň sa tatárskeho táľtoša, lebo títo sú najnebezpečnejší. Lež nadovšetko chráň sa tatárskych surovostí, násilenství a tatárskych komisností! Modli sa k Bohu všemohúcemu, aby ráčil zkamenené srdco tatárov obmäkčiť, a ich na dobrú cestu priviesť! Zbroj teda, s ktorým ľudová strana bojovať má a istotne aj zvíťazi, je trpezlivosť, vytrvanlivosť, odovzdanie sa do vôle božej, a vrúcna modlitba. Pýtame sa, čo by bolo, z tatárskej stránky, keby aj ona s takýmito zbrojmi bojovala? Tieto zbroje hodné sú mena kresťanskeho. S týmito zbrojmi udatne bojujme, a presvedčíme sa, že keď Boh je s nami, kto proti nám? —a.

POLITICKÉ CHÝRY.

Vyrovnanie s Austriou a nové voľby. Podľa chýrov z Viedne uhorská a rakúska vláda úradne len v jaseň, keď odbavia kvotovú otázku, budú pokračovať vyrovnávacé pojednania. Čo tolko znamená, že na jaseň i po Uhorsku i po Austrii budú nové voľby a že vlády len s novými snemovňami obnovia vyrovnanie. *Po Uhorsku nové voľby*, jako sa z hodnoverného prameňa dozvedáme, budú od 20-ho do 30-ho oktobra.

Chýry o fúzii. Ide chýr, že národnia čili Apponyiova strana, aspoň jedna jej čiastka chce vstúpiť do liberálnej strany, druhá čiast ale s inými ľavými stránkami sa chce smiešať; sam ale gróf Apponyi utiahne sa z politického života, ktorý mu posávať neprinášal ruže, ale len trne. Tieto chýry o fúzii, tak sa zdá, majú jakýsi základ, nakoľko i jeden popredný úd národnej strany gróf Alexander *Károlyi* 22-ho mája tak sa vyslovil, že on fúziu (pomiešanie sa), zvláštne u jednotlivých údoch stránky, *nepokladá za vytvorenie*. Tie údy národnej strany len čakajú príležitý čas, keď by fúziu previedli, dotyčne oni by vstúpili do liberálnej stránky. I to nie menej je povšimnutia hodné, čo sa hovorí o grófovi Szapárym a o vyslancoch, ktorí nepatria ku žiadnej stránke. Podľa toho gróf Julo Szapáry a jeho privrženci — pri návrhu o súdebnictve skrze kúriu, ktorý sa po Turicoch do pojednania

vezme, s jednoduchým vyslovením v snemovni pripojá sa k liberálnej strane, počtom sedemnásti.

Prečo pominuli Imricha Havaša, zastupiteľa to hlavného štátneho pravotára? V právnických kruhoch všeobecné pohoršenie vzbudila tá nespravodlivosť, ktorú vláda naproti Imrichovi Havaš, zastupiteľovi to hlavného štátneho pravotára spáchala. Jako vo svojom čase Szilágyi, minister pravosúdia vyštuchal do penzie Karola *Csemegiho*, tohoto najzasluzenejšieho člena uhorského pravosúdia len preto, že nechcel byť slepým nástrojom vlády v cirkevnej politike, práve tak i teraz pominuli *Havaša*, lebo nedokázal sa byť slepým nástrojom vlády v úrade zastupiteľa hlavného pravotára, lež vždy si vedel zachrániť neodvislosť svojho presvedčenia. Po čas ablegátskych volieb, *liberálna strana* ale v Budapešti má zapotreby takého hlavného štátneho pravotára, ktorý by jej pomáhal zachrániť klesajúce panstvo — trebárs by zaprel i svoje presvedčenie — zvláštne naproti opozicionalnej tlačí, hlavne proti ľudovej strane. Preto ho nevymenovali za hlavného štátneho pravotára, čo slúži mu len na slávu, viacej jako neodvislosti uhorského pravosúdia len na papieri poistenej.

O zadakovaní baróna Bánffyho píšú noviny „B. Tagblatt“ v čísle z 19-ho mája, že barón Bánffy na jaseň bude museť svoje miesto opustiť. Príčinou toho je predovšetkým to, že barón Bánffy ministerpredseda v otázke kvoty také slúby urobil rakúskej vláde, ktoré vyplniť neni v stave. Druhou príčinou je, záležitosť Kálnokyova, ktorá je síce odložená, ale neni zabudnutá. Konečne i tretia príčina sa spomína, že Jeho *Veličenstvo*, keď bol teraz v Budapešti, zbadal také výjavy v uhorskom verejnom živote, z ktorých sa presvedčil, že barón Bánffy nie vždy má to pred očami, že je on ministrom kráľa.

Spôsob utvorenia ľudovej strany. V jaseň minulého roku — ako čtením čitateľom sdeleno bolo — Karol Lenkey spravca fary vo Štvrtku (Detrekő-Csütörtök) povolal voličov obce do farského dvora na súkromnú poradu. Vyjadril im smutné polozenie kresťanstva v Uhorsku; obznámil ich s ľudovou stranou, ku ktorej sa ihneď vyše 30 voličov pridružilo. Dozvedel sa to ale ten chýrečný znalec zákonov: Jozef Pecko slúžny malacký. Docitoval duchovného do slúžnovského úradu a na základe 1874 ročného XXXIII. zákona 104 §. *odsúdil ho na 50 zl. a v páde nemožnosti platenia na 10 dní do žalára, lebo vraj verejné shromaždenie vydržoval bez toho, žeby to bol predstavenstvu obce alebo slúžnovskému úradu oznámil.*

Lenkey po vynesení tejto sentencie ihneď oznámil apelláciu na viceispána stoličného. Bartolomej *Klempa* viceispán, sentenciu slúžneho z tých istých hore spomenutých príčin potvrdil, pod číslom 24040/95.

Po doručenej sentencii viceispánovej obžalovaný a už teda aj na druhom forume odsúdený kňaz apelloval na ministra vnútra. *Tento pod číslom 4127/V.—a dňa 11-ho apríla sentenciu od slúžného vynesenú a od viceispána potvrdenú premenil a obžalovaného kňaza od všetkého trestu oslobodil, a to preto „lebo poťažná schôdzka vydržovaná nebo'a ani za času všeobecnej volby ablegátskej, ani z príležitosti medzičasového volebného pohybu; prečo aj nariadenia 1874. XXXIII. zákona v tom páde upotrebovať sa nemôžu.“*

Keď toto č. čitateľom našim sdelujeme, vidieť môže z toho každý, že pravdu mala pisáreň ľudovej strany vtedy, keď tvrdila, že súkromné shromaždenie netreba oznámif žiadnej vrchnosti. Teda dľa toho sa

treba neohrozene držať, a tým p. slúžnym, — jestli by sa ešte aj druhý taký našiel — ktorý s citovaním a sentenciou by nás od našo presvedčenia odstrašif mienil: Ukázať treba len prípis ministeriuma vnútra zo dňa 11. apr. 1896. roka pod číslom 4127/V.—a. ktorý zjavne dokazuje že súkromnému shromaždeniu ľudu v obyčajnom čase žiadne nariadenie zákonné v ceste nestojí.

Krajinský snem.

V Budapešti 18-ho mája. Dnes sa dostal pred snemovňu zákonný návrh o verejnoprávnom súdebnictve. Dávno ho už snemovňa očakávala, ačkoľvek sa jej veľmi nezapáčil, že to nemoorné chlapčisko nemá žiadnej furmy; lež mnohí si mysleli, veď ho len nejako vychováme, že bude s neho chlap, keď i nie nejaký hrdina. Krstným otcom toho zákonného návrhu dokázal sa byť Augustin *Pulsky* a začal ho všemožne vychvaľovať; mnoho i múdreho povedal o ňom, len že nesrozumitelne.

Na raz vstal Ladislav *Meškó*, z krajnej ľavice, ktorý tiež od dávna očakával ten návrh, a posudzoval ho nemilosrdne, tak že nič dobrého na ňom neostalo. Krajná ľavica schvaľovala toto tvrdé odsúdenie nového návrhu.

Viktor *Išsekuc* z národnej strany nebol síce spokojný s návrhom, ale vyslovil sa, že lepšie je nič, nežli nič.

K zadiveniu celej snemovne povstal potom otec toho návrhu Karol *Hieronymi*, bývalý to minister vnútra, a celkom ho zavrhol, vyslovilac sa, že toto neni ten zákonný návrh, ktorý on zamýšľal, keď bol ešte ministrom, a ukázal na všetky jeho mrzkosti. Takúto ostrú kritiku ešte nikdy nikto nepovedal z vládnej strany proti návrhu vlády; následkom bolo, že viaceri i z vládnj strany osmelili sa prisvedčovať *Hieronymimu*. Medzi nimi bol i ten hlavný stlp vládnej strany: Františ *Bešsenyei*. V dnešnom zasadnutí vyvolili delegátov, grófa *Apponyiho* a A. *Wekerleho* niet medzi nimi.

20-ho mája. Dnes obidve snemovne držaly zasadnutie. Vo vyššej snemovni len toľko sa stalo, že vyvolili údov delegácie a niekoľko oznamov vzali v známosť. Snemovňa zastupiteľov sa zaoberala s návrhom o verejnoprávnom súdebnictve a všeobecne ho aj dopojednávala. Na dohode, ktorá nikoho nezajímala, vzali účasť: gróf Bohdan *Batthyány*, Gejza *Polónyi*, Gejza *Makfalvay*, minister *Percel*, Ludvik *Holló*, ktorý aj návrh určenia zadal. Najviac sa rečníci zaoberali s otázkami dvojstupňovho súdebnictva a taxácie.

21-ho mája. Dnes v snemovni sa hlasovalo proti Tisovej klike. To je hlavná udalosť dnešnieho dňa. Z Tisovcov len Štefan Tisa bol prítomný, ktorý chcúť poistiť ministrom nad dozorstvo verejnosprávneho súdu, zadal opravu, ktorú však ani vládna liberálna strana nechcela prijať, tým menej opozícia; ba ani sam minister *Percel* ju neprijal, na čo mladý Tisa von vyšiel z teremu. To je prvý pád, kde si Tisova klika nevedela v liberálnej strane väčšinu získať.

Návrh odrokovali až po 124 §. Medzi tým stalo sa i to, že *Polónyi* zadal opravu ku 95 §, následkom čeho jakosi vynesali 96 §, čo sa ovšem musí napraviť; to má ale ešte jedného pojednávania zapotreby, alebo snád, poplátajú ho novým odsekom.

Dopodrobné pojednávanie pokračovali vo stredu 27-ho mája; dotiaľ snemovňa pre pohrab korunného dediča a svätodušné sviatky zasadnutie nedržala.

Rozhovor Ondreja s Miškom.

O. Vitaj Miško môj! Hej však som ťa už dávno nevidel. Čo robíš, kde chodíš, keď sa ani neukážeš?

M. Jaj Ondriško môj, ani sa ma nepýtaj! Namrzený som dosť, že pre ten pluhavý čas a pre dážde nemohol som v poli všetko na čas porobiť; stará moja dohovára mi ustavične, že zemiaky len pre mňa nemáme ešte posadené, že len pre mňa zdochlo nám jedno prasiatko a že len pre mňa hus naša nevysedela nám viac, iba tri mladé z 22 vajec.

O. Oho ho, Miško môj, to sa máš veru na čo hnevať; no ale však už poznáš starú tvoju, že ti ona mnohokrát nevinno ubližuje. Nechaj ju, nech sa vyhovorí, ustúp jej, keď sa na tie tri husatá hnevá.

M. Hja, však ja mám rozum Ondriško môj. Preto sa my doma pekne spravujeme, bárs si jeden druhému pravdu povieme. No, ale náhlit sa musím k pánu slúžnemu. S Bohom Ondriško môj!

O. Nono no! Veď si aspoň na chvíľku sadni ku mne; dám ti dobrého tabáku, zapál si, odpočín si.

M. Hja Ondriško môj, bojím sa, žeby pán slúžny zas prudko teremtettoval na mňa, kebych k nemu na čas neprišiel. Však vieš, že pán matrikár oznámil nám, aby sme úradné hodiny na vlas zachovali, lebo ináč pokutovať nás budú.

O. Hej Miško môj, keby len pán matrikár sám zachovával dobre tie úradne hodiny. Toť nedávno tri razy som ho hľadal nadarmo, keď som smrť mojej svokruši — Pán Boh ju osláv — oznámiť chcel. Je to veru Miško môj do rozpuknutia, keď človek pre tie nové matriky toľko drahého času márneť a toľko ustávať sa musí.

M. Vidiš Ondriško môj, čo nám tí naši páni ablegáti na sneme vykonali; sto striel im do pečene, nás zastávajú tí páni liberáli.

O. Hej, sto hrmených, zastávajú oni seba a svoje vrecko, ale nie nás ubohých roľníkov. Či nevieš, že keď na sneme reč bola o roľníctve a hospodárstve, vtedy sotva 40 ablegátov prišlo na snem, ostatní nič nedbali na roľníctvo, a mnohí radšej vonku na chodbách snemovne dobré cigarky fajčili, ale o roľníctvo nič sa nestarali, ale preto vo svojich dobre platených liberálnych novinách nadávajú len nášmu „Kre-

štanovi,“ že len samé oplanské, podlé, surové a hlúpe búrenia a luhaniny píše, nadávajú mu do besných psov, luciferov, huncútov, pohanov a vychvaľujú sa, že len liberálne novinky fajnovy píšu a lásku k ľudu hlásajú.

M. Hej, keby všetci čerti uchytili čím skôr tú liberálnu fajnovosť a tú liberálnu lásku k ľudu. Moja stará dobre hovorí, že tí falošní liberáli sú príčina našej biedy, lebo že len samé železnice, fabriky vymýšľajú, len fabrikám dávajú výhody, porcie im na viac rokov umenšujú, nám ale chudobným roľníkom vždy väčšie porcie váľajú na všeliake nepotrebné novoty.

O. Tvoja stará musí byť múdra žena. Úplnú pravdu má. Mnohí páni liberáli len samými železnicami, fabrikami nám pomáhajú tak krásne, že od nás pýtajú peniaze na fabriky a železnice, po ktorých sa len najviac židovskí kupci vozia a my potom hladní musíme sedieť zo ženou aj s deťmi pri peci.

M. Veru mi aj pán učiteľ povedal, že zo železnice a z fabrik ľud ešte nikde nezbohatnul, ba že ešte do väčšej biedy upadnul a mravnosť, pobožnosť utratil.

O. Hej Miško môj, veru sa vo fabrikách naši mládenci a naše devy nič dobrému nenaučia. Keď si aj niečo zarobia, potom po nedeliach to premrhajú u židov, zdravie utracajú a naučia sa výstupkom a lumpáctvu, lebo ešte i v nedelu robiť musia niektorí.

M. Veru je to križ teraz s nami hospodármi. Nedostaneš ani za drahý groš poriadneho sluhu ani robotníka; všetko ide „do repy“ ku fabrikám, ku železniciam a potom mravne zkažené prichádza nazpät.

O. Hja Miško môj, našim liberálom málo ide o mravnosť. Oni sa len o to starajú, aby čím viac roľníkov pozbavili o votum, ale krčmárom a židovským kupcom dajú právo hlasovať ešte i vtedy, keď taký žid nenie uhorským občanom.

M. Nuž pravda Ondriško môj, veď liberáli vedia, kto hlasuje na liberálnu stranu, ponevác notári pozor dávajú na voličov, ktorý jako smýšľa, a kto bol by proti ním, tomu pri popise voličov ťažkosti robia, meno jeho buďto zle napíšu, alebo ho i vynechajú z popisu voličov, jako i mňa.

O. Vidiš Miško môj, to je tá liberálna spravodlivosť a láska k ľudu. Liberáli pýšia sa, že Uhorsko robí pokrok a idú vždy nazpät do bezbožnosti; pýšia sa, že Uhorsko bohatne, a predsa ľud náš uchodí preč do Ameriky; pýšia sa, že napred ideme v slobode a rovnoprávnosti a tisíce voličov pozbavili volebného práva.

M. Hej Ondriško môj, aj ja som bol voličom 20 rokov a teraz už nemám votum. Pán slúžny mi povedal, že mi on votum zas vykoná, jestli budem s ním držať pri voľbe.

O. Vidiš, teda len vtedy máš právo hlasovania, keď budeš liberálom. Daj si pozor Miško môj, aby ti svedomie potom výčitky nerobilo, lebo veru dobre si musí teraz dobrý kresťan rozvažovať, či hlasovať môže na tých liberálov, ktorí nám ten nový sobáš, tie nové drahé matriky a tú slobodu beznáboženstva na krk zavesili.

M. Jaj Ondriško môj, tak mi je protivno ísť vždy k tomu matrikárovi, alebo k slúžnemu, lebo vždy len na ľudovú stranu hromžia a odhovárajú ma, abych neveril pánu farárovi ani kaplánovi a pri tom tak strašno klajú, že mi vlasy dupkom vstávajú.

O. Nerob si z toho nič Miško môj! Daj uctivosť tvojím predstaveným, neublížuj nikomu, nenadávaj nikomu, ale občianske právo tvoje nedaj si hnusno zakúpiť, lebo si nie juncom, lež na obraz Boží stvoreným človekom.

M. Tak ťa rád počúvam Ondriško, ale už predsa ponáhľať sa musím k tomu slúžnemu, veď odkázať mi dal, že dostanem 5 zl. na cestu do Pešti na výstavu.

O. Kýho čerta, teda ty do Budapešti pôjdeš na tú výstavu? No teda postav sa tam na ukážku, že bol si voličom 20 rokov a teraz že ťa ukiazať chcú, ako vyzerá ubohý slovenský roľník práva občianskeho pozbavený. Ale to ti hovorím, tých 5 zl. bude ti veru málo, lebo mi pán učiteľ hovoril, že je na výstave ukrutná drahota; vezmi si brindze a chleba, abys tam nič nemusel kupovať, lebo že jedno kuriatko dostať tam kdesi iba za 3 zl. a upečeného kópna za 15 zl.

M. Hja Ondriško, veď ja neviem ešte, či pôjdem; a potom, veď bych ja tam kurence ani kopúnov nejedol, len mojej starej kúpil by som dačo na pámiatku.

O. No Miško môj, keby tvoja stará vedela, čo tam na výstave ukazujú, tá by ťa tam nepustila.

M. Nuž do paroma, čože tam dačo neslušného uvidím?

O. Miško môj, také veci mi čítal o tej výstave náš pán učiteľ, že ma až srdco bolelo. Že vraj i maďarské noviny písaly, že tam otec dobrý nemôže všade viesť deti svoje, lebo že sa mravný človek hanbiť musí tam na niektorých miestach; že vraj také tance, také ženštiny tam vidieť, ktoré by inde ani cez oblok nesmely sa ukiazať svetu.

M. Hej, keby to moja stará vedela, však

by mi tá dala; všetky tie zlé husacé vajcia by mi do chrbta pohadzala.

O. Najhoršie je len to, že tých 5 zl. len tak dostaneš, ak slúbiš, že s liberálmi budeš držať.

M. No, na to sa už smelo postavím pánu slúžnemu Ondriško môj. Radšej sedieť budem doma pri peci, nepôjdem s liberálmi do Budapešti, jestli bych mal dušu moju už vopred zapredať. Ale už musím sa ponáhľať k tomu slúžnemu. S Bohom Ondriško môj!

O. No pán Boh ťa sprevádzaj Miško môj. Ale si pozor daj abys nesadnul na lep pánu slúžnemu.

M. Pozdravujem tvoju Betku a povedz jej, aby nám pár húsiatok zaopatřila, lebo sa moja stará hanbí tri husatá na pažiť posielat s malou Mariškou.

O. Dobre Miško môj, len daj pozor, aby ti tvoja stará pre peštiansku výstavu nepohadzala do chrbta tie zastarané husacé vajcia. He, he, he!

Gundár.

Fakírstvo v Orave!

Nikdá by bol človek nepomyslel, že sa pod panstvom liberalizmu tak veľmi rozmnožia po našej vlasti *spiaci fakíri*. V Pešti ich teraz ukazujú za *peniaze*; my tu v Orave musíme sa na nich dívať *zdarma*.

Obyvatelia obce *Zábidova* ešte 3-ho decembra minulého roku podali k vicešpánskemu úradu žalobu proti svojmu richtárovi *M. Ch*, že im pomýtoril obecné peniaze až majetok obecný na svoje ciele obrátil. Na toto udanie sa podpísalo 99 najlepších gazdov. A čo si myslíš, milý čitateľu? Že vari zaviedli proti richtárovi disciplinárne vyšetrovanie? Oh horký-že! Žalobníci až do dnes darmo čakajú! Stoličná vrchnosť dá spomenutému nespoľahlivému richtárovi až podnes šafariť slobodne, bez obmedzenia. Richtár v *Zábidove* smele krká ešte i teraz; žeby prichodil hlavný slúžny z *Tvrdošína*, o tom ani reči. Hneď mu nielo ľadu na potoku *Oravica*, po ktorom by prešiel, hneď zas je na nej veľká voda; pre tú nemôže prísť na inkvizíciu.

Lež, čože je 60—80 žalobných punktov proti richtárovým zásluhám? Veď on verne stál počas stoličných volieb pri liberálnom slúžnovi a okolnom notárovi, bárs si $\frac{15}{16}$ -tin *Zábidovských* voličov zastalo zmužile krásne ku kandidátovi ľudovej stránky, a sa verne pridžalo zásad a požiadaviek katolíckej viery. — Pekne teda buchnul náš liberálny richtár a jakože by mu teraz ešte i druhý kúk mali dať vylomiť? alebo ho hatiť v jeho peknom šafarení?

Darmo boli deputáti žalobníkov asi 6 ráz od tých čias pri *Tvrdošianskom* slúžnom, darmo dva razy pri hlavnom stoličnom notárovi; darmo dali písat p. vicešpánovi, a darmo var dali interpelovať i pána vicešpána v zasadnutí stoličného administratívneho výboru 8-ho tohoto mesiaca, bárs tu bezodkladné dispozície prisľúbil.

1. Obecný záujem odspia, jako *fakíri v Pešti*.

2. Z toho sa uč, mly ľudu! Zapamätaj si dobre, že jako ti viadny liberalismus bráni tvoje záujmy

keď je reč o tom, aby sa jeho náhončí nedostal do čupy a neprišiel o svoje remeslo! Čo také dačo zaslúži?

No ale sa budeme starať, aby to *fakirske drieranie* pridlho netrvalo a poistenie nášho dobrobytu, zabezpečenie našich obecných záujmov už raz uskutočnilo, a pre liberálne chůvky na posmech nevyšlo.

—r.

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Kreštana“, aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, ktorý nenie ducha kreštanského.

Na prosbu mnohých sme sa odhodlali, že vydáme

„Kreštanský kalendár ľudovej strany,“

ktorý bude obsahu veľmi zaujímavého, aj čítania bude v ňom veľa, obrázky tiež nevystanú. Tento kalendár musí sa dostať do každého domu verejného a neodvislého.

Cena bude dosť nízka, len 30 kr., keď ju primeráme k obsahu a veľkosti toho diela.

Už behom leta výjde on z tlače.

Nech žijú, ktorí neodvisli ľudovú tlač kreštanskú podporujú.

K dostaniu bude pod nápisom: **Františ Bleszkány, Budapešť, VIII. Mária-Tereziatér. 9.** Objednať už vopred sa môže pod týmto nápisom.

Veľmi môžeme odporúčať velebným pánom duchovným a cteným pánom učiteľom, by už teraz zbierali predplatiteľov, aby tak zásady ľudovej strany aj v tom najchudobnejšom dome opanovali smýšľanie.

Kto objedná desať výtiskov, tomu jedenásty zdarma dáme. Poštové útraty my zaokryjeme.

Máme nádej, že s pomocou menovaných pánov podari sa nám všetky tie kalendáre vybrokovať, ktoré sú planého obsahu, ba neraz i protikreštanské.

Pohrab Karola Ludvika.

Korunného dediča, arcivojvodu Karola Ludvika, brata nášho kráľa pochovali vo Viedni 22-ho mája. Na rakvi bol vystavený v zámkovej kaplnke. Obecnstvo do kaplnky len 22-ho mája rano o 8 hodine započali vpúšťať.

Odpoludnia o 2 hodinách zatvorili truhlu a o štyroch hodinách bol pohrab so všetkou úctou a slávnosťou, jaká patrí jednomu arcivojvodovi; o 4 hodinách po svätom obrade komorníci zosnulého vynesli truhlu a položili na umrlčí voz s baldachínom. Voz ťahalo šesť sivých koní. Pred vozom otvorilo cestu vojsko za truhlou šla panovnícka rodina a zas vojsko zavrelo slávny prôvod ku kapucinskému kostolu, kde je cisárska krypta. Už predtým sa tu shromaždily vyslanstvá. Keď skvostný voz prišiel ku kapucinskému kostolu, umrlčiu truhlu snali s neho, vniesli do kostola a potom sa počaly obrady, ktoré vykonal viedeňský arcibiskup kardinál *Gruscha*. Clenovia panovníckej rodiny po čas obradov slzy ronili i samému kráľovi padaly slzy z očí. Po obradoch kapucíni vzali truhlu a zanesli ju do krypty, kam šli: Kráľ, *Ludvik Viktor*, a dva synovia zosnulého, *Otto* a *Ferdinand Karol* kr. kniežatá. Jeho vdova nebola prítomná. Prvý naddvorník kľúčom zamknul truhlu, jeden kľúč oddal quardiánovi, a druhý vzal so sebou.

Ačkoľvek čas bol neprajný, predsa veličánske množstvo ľudí sa po ulicách hemžilo, po ktorých slávny smutný prôvod tiahnu.

Ľudové shromaždenie v Prievidzi.

V Svätodušný pondelok 25-ho mája bolo shromaždenie ľudovej strany v Prievidzi. Zo šiestich stolic siešiel sa ľud na toto shromaždenie s veľkým oduševnením.

Prievidzské shromaždenie je najradostnejším dôkazom, že ľud Hornieho kraja úplne je získaný svätým zásadám ľudovej strany, a nič ho viac neodvábí, ani slúby, ani násilnosť od zástavy ľudovej strany. Tých 15-tisíc ľudí, ktorí tam boli, svätý slúb učinili, že sa zástavy tejto pridriavajú budú.

Už v nedeľu pred poľudním prišli do Prievidze: gróf *Ferdinand Zichy*, *Štefan Rakovszky* a opát *Ján Molnár*. Ačkoľvek sa dážď lial, predsa veľký zástup na stanici ich prijal a *Michal Jurišš* tamejší kanonik-farár ich pozdravil.

Pred shromaždením päťdesiat muzikantov z *Rajca* hralo marš ľudovej strany.

Poslanstvá prišli: z *Brezán*, *Lazán*, z *Čace*, *Handlovej*, *Nemeckého-Právna*, *Chrenovic*, z *Turca*, z *Bojnic*, *Tužiny*, *Gajdla*, *Chvojnic* a *Zacha*.

Valné shromaždenie otvoril o 11 hodine pred poľudním gróf *Ferdinand Zichy*, rečnil po uhorsky o tom, čo ľudová strana chce dosiahnuť, že totiž chce uhorskú krajinu, tak jako ju svätý *Štefan* prvý kráľ

uhorsky kresťanskou usporiadal, tiež kresťanskou zachovať.

To isté vyložil shromaždenému ľudu po nemecky Ján Zelenyák, krajský vyslanec.

Michal Jurišš po slovensky rečnil, žiadal, aby sa zakládali potravné a uverové spolky, aby i burza bola odanená.

Štefan Rakovszky po uhorsky opisoval smutnú polohu malých gazdov a priemyselníkov. Čo potom Ján Zelenyák vyložil po slovensky.

Františ Bonitz po nemecky rečnil o ústavných právach. Konečne, že ľudová strana nepodpláca, lebo nemá ani peňazí, ani násilensvá nerobí, lebo nemá k tomu moci. Vyzýval ľud, aby zástavu ľudovej strany napomáhal ku víťazstvu.

Po shromaždení bol veľký bankett (hostina), po čas ktorého bolo slyšať mnohé zdravice, jednu krásnejšiu od druhej.

V jeden deň štyri shromaždenia ľudovej strany.

V Uhorsku nebolo ani jednej politickej stránky, oproti ktorej národ s takou dôverou a oduševnosťou bol by sa choval, jako je ľudová strana. Dôkazom toho sú shromaždenia, jedno za druhým vydržiavané. 31-ho mája na nasledovných miestach bude shromaždenie:

1. **Köbölkut**, (Ostrihomská stolica). Predsedom bude: gróf *Gejza Apponyi*. Rečníť budú: dr. *Karol Haydín* fiškál z Budapešte; dr. *Desider Varga* farár a dr. *Adalb. Kontúr* lekár z Budapešte.

2. **Lajos-Miže**, (Peštianska stolica). Predsedom bude: gróf *Mikuláš Móric Esterházy*. Rečníť budú: gróf *Ján Zichy*, dr. *Aleš Bakonyi* a *Koloman Kovács*.

3. **Aboň**, (Peštianska stolica). Predsedom bude: gróf *Aladár Zichy*. Rečníť budú: *Karol Sentiváni*, *Ondrej Szabó* a *Ján Orbán*.

4. **Zala Egerseg**, (Zalánska stolica). Predsedom bude: gr. *Ferdinand Zichy*. Rečníť budú: *Ladislav Sebestény* fiškál z Velkej-Kaniže, dr. *Františ Major* lekár a *Karol Kálmán*.

4-ho júna v **Kán-Félegyháze** bude mať ľudová strana shromaždenie, na ktorom predsedom bude: gr. *Ferdinand Zichy*. Rečníť budú: *J. Molnár*, dr. *Aleš Bakonyi* a *K. Kálmán*.

Tiež s radosťou na vedomie dávame, že na horných stranách 15. mája v Bielicách v kúpeľi (Žabokrekský okres Nitrianska stolica) porada bola, na ktorej sa ustálili, že ľudovú stranu v celom volebnom okrese ustrojá a vydržiavať budú aj shromaždenie ľudovej strany.

14-ho júna v **Chinoranoch**, na ktoré už vopred ctené obecnstvo upozorňujeme, a úfame, že ľud vo veľkom počte sa dostaví ku shromaždeniu, aby sa o svojich politických právach poučil. Program shromaždenia v budúcu nedeľu donesieme.

Korunácia v Moskve.

Na celom svete najväčším pánom je ruský cár, medzi všetkými národami zeme najmocnejší človek je cár, medzi panovníkmi celého sveta najväčším pánom je cár, najbohatším je cár, lebo jeho je tá najväčšia država na svete, a on je neobmedzeným pánom všetkého, čo je v jeho države.

Teraz, keď ruského cára 26-ho mája korunovali, všetci panovníci celého sveta poslali do Moskvy veľkých pánov jakožto zvláštne vyslanstvá na poklonu ruskému cárovi.

Náš kráľ vo vlastnoručnom liste skrze princa Liechtenšteina poslanom vyslovil cárovi svoje blahoželanie ku korunácii. Cár Nikolaj II. Liechtenšteina s celým jeho poslanstvom na zvláštnom výsluchu prijal a srdečne sa poďakoval nášmu kráľovi za blahoželanie.

Sama korunácia diala sa nasledovne: tri dni pred korunáciou ruský cár sa musí postíť, nesmie nič másiť, ba ani mlieka požívať, jedine varivom sa chová; v deň pred samou korunáciou ale celý deň nejie nič, sa vyspovedá a na druhý deň po čas korunácie i s carevnou pristúpi ku svätému prijímaniu. V deň korunácie o 7 hodine ráno 21 výstrelov z diel dalo znak že sa korunácia započala, a zvony zazneli na Uspenskom chráme, že sa slávny prôvod pohnul do chrámu. Kňazstvo išlo ku hlavnej bráne chrámu a tam prijalo carevnu vdovu, matku to terajšieho cára, *Mariu Feodorovnu* odetú do šarlátového plášťa.

Po tom sa pohol cár a carevna jeho manželka z prestolovej siene v slávnom prôvode do Uspenského chrámu v zámku *Kremlí*. Pri hlavnej bráne chrámu prijal Ich Veličenstvá moskovský metropolita na čele všetkého kňazstva; pokropil ich svätenou vodou, na čo celý prôvod vošiel do chrámu, cár a carevna posadili sa na trón, po mnohých modlitbách najvyšší kňazia oblekli cára do šarlátového plášťa. Cár vzal korunu do svojích rúk a položil si na hlavu, potom žezlo a državé jablko. Carevna si kľakla pred cárom, ktorý sňal si korunu z hlavy a s korunou dotknul sa hlavy carevnej. Potom sa obidvaja posadili na svoje tróny, na čo prvý diakon prečítal celý cársky titul. Po jednej modlitbe za dlhý život cára, oznámilo 101 výstrelov z diel, že cár je pokorunovaný. Celý cisarsky dom blahoželal cárovi a carevnej. Na to cár a carevna pristúpili ku svätému prijímaniu. Po svätom prijímaní metropolita svätým olejom pomazal cára a carevnu; nasledovala zas modlitba a zas ešte jeden raz celá panovnícka rodina, všetci hodnostári a veľkí vyslanci blahoželali cárovi a carevnej, až potom Ich Veličenstvá vrátili sa zas v slávnom prôvode do palácu radnej zámku *Kreml*.

Čierna omša zednárska čili Omša cirkve satanášovej.

V čísle „Krešťana“ v článku „Zednárstvo je cirkev satanášova“ som dokázal, že zednári skutočne ctia a oslavujú satanáša, jemu čo svojemu bohovi sa klaňajú, jeho čo svojeho boha vzývajú, tedy že zednári sú „satanisti, diabolníci. Reknul som, že najvyšší, najúplnejší, kult satana je v zednárskej omši, ktorá je parodia sv. Omši katolíckej. Touto zednárskou omšou vykonávajú sa tie najohavnejšie, naj-

hnusnejšie, najfróznejšie rúhanie proti Bohu. J. K. Huysmans najavrejsne najhroznejšie spôsobom zneuctievajú sa, zhanobujú sa sv. hostie, spôsobom, jaký len sam satanáš vymyslieť môhol. Človeka až hrúza pojmá, až mu vlasy dupkom vstávajú, keď i len číta o tom, o tých hrozitánskych rúhaniach, o tých infernálných ohavnosťach, ktoré sa tou zednárskou omšou vykonávajú. To len sam satanáš vymyslel a svojich vyznavačov, svojich čitateľov, totižto zednárov tie rúhaniny a tie ohavnosti vykonávať naučil. A keď ich vykonávajú už isto-iste vošiel do nich diabol, sú celkom diablom podsadnutí; bo ináčej sa to nedá pochopiť, nedá vysvetliť, to neni možno, aby človek sam od seba také rúhaniny, také ohavnosti vykonávať mohol, to vykonávať len sam diabol môže, totiž len ten človek, do ktorého diabol vošiel, ktorý je celkom diablom podsadlý; vlastne diabol to vykonáva svojimi nástrojmi — zednárami, satanistami.

Nuže vidzme a slyšme aspoň z čiastky — lebo to všetko opísať ani nemožno, ani neslušné — jako sa u zednárov slúži tá zednárska satanská omša, ktorá sa menuje „čiernou omšou.“ Opisuje túto omšu hodnoverný svedok, sam jeden bývalý zednár J. K. Huysmans, ktorý pri takýchto omšách prítomný býval, v knihe „La Bas“ v Paríži 1895 vydanej, už 11. vydanie, a v knihe „En Route“ tiež v Paríži 1895 vydanej, už tretie vydanie, vypráva v týchto knihách o satanisme, praví, že ku satanismu patria tu i tam nektorí i medzi cirkevnými hodnostármi a bohatí svetskí. Praví, že satanismus záleží v *konsekrácii hostie* a upotrebení jej ku hnusným obradom. Ku konsekrácii hostie potrebujú katolíckeho kňaza — to sa rozumie že ten kňaz musí byť tiež zednár, satanista. Neni-li kňaza, zjednajú, zaopatria si zednári, satanisti konsekráciu hostiu skrze ženy — zednárky — ktoré pri prijímaní ju schovávajú a zednárom satanistom donášajú. J. K. Huysmans uvádza jedného kanonika menom Docrea zednára satanistu a jednu paniu menom Chaütelouvova zednárku, satanistku. Tato maitresa divoká a ohavná vo svojich vášňach chodievala často ku prijímaniu. Tato satanistka soznámila J. K. Huysmansa — ináč i Durtal — so satanistom Docream. Jedného dňa vzala ho do jakési kaple za mestom. Tam na divanoch sedelo niekoľko osôb, hlavne žien, ošklivých, smutných. Chlapec v červenom rúchu zapaľoval sviece. Ukazal sa obyčajný oltár so svätostánkom a Kristom. Obraz Krista bol ohavne zohavený a pri tom v takej pozícii, že sa to nedá ani reknúť. Miestnosť bola skutočnou kaplou jediný zbytok starého uršulinského klá-

štoru. Patrila dáme bývalej mníške od Docrea sv. dennej, prítomnej. Boli tam i mužskí zednári satanisti prítomní. U oltára páliť sa kadidlá. Začala sa „čierna omša.“ Kanoník Docrea vystúpil i s dvoma chlapci. Postava nepekne, fyziognómia zlá, ale energická. Uklonil sa slávnostne pred oltárom. Vstúpil na stupne a začal omšu. Pod omšovým ruchom bol nahý. Nad čiernymi črievicami bolo vidieť telo jeho. Omšové rucho mal obyčajné, ale malo červenú farbu uschlej krve, a v trojuhelníku bol obraz kozla naprahajúceho rohy. Docrea činil genuflexie, úklony hlavou zcela dľa rituála a chlapci správne latinský odpovedali. Tu priniesli miništranti jeden uhliak, druhý kaditeľnicu, ktorú rozdal prítomným. Ženy — satanistky — zahalili sa v kaditeľný dym, nektoré nad kaditeľnicami vzdychovali ho do seba až prišli do vytřzenia a za chraptivých vzdychov rozopínaly svoje šaty. Tu omša jakoby prestala. Kňaz zostúpil po zpiatky a klaknul na najnižší schod a zvolal: „Majstre škandálov, rozdavateľu dobrodenia zločinov, riaditeľu hriechov a zločinov, satane, ty si ty, ktorého vzývame, boh logický, boh spravodlivý.“ A pokračoval v modlitbách k nemu, totižto satanášovi, v modlitbách plných nečistoty a ošklivosti. A potom povstanúc volal Docrea ďalej: „A ty, ty, ktorého ja ako kňaz nútím zostúpiť či chceš, lebo nie v túto hostiu nasledujú hrozné — nadávania — Kristu Pánu, rúhanie nevysloviteľné, plné hnevu a závesti, preklinania, hany a potupy na pápeža a biskupov a zase hrozné preklinania Krista Pána, úžasné zlorečenia. Chlapci odpovedali po každom odstavci: amen. J. Durtal zostal ohromený a plný hrozného úžasu. Na to Docrea žehnal ľavou rukou ženy. Nyni chlapci zazvonili, ženy vrhly sa na zem a válaly sa tu. Jedna na brucho ležiac rukami a nohami veslovala, druhá kvokala a zotvorenými ústami a s palcami v nich zostala nehybná stáť, tretia ležiac na strane trhala svoje šaty, načo za hrozných grymás vyplazovala krvavý jazyk. A iné zase ináčej besily. Spisovateľ to opisuje do podrobnosti. Za tým Docre pohliadal na križ svätostánku a kydal na Krista Pána zlorečenia hany a potupy desné a reči nečisté. Spisovateľ i toto všetko podáva do slova. Jeden z chlapcov klaknul pred ním obracajúc zadok ku oltáru, kňaz slavným ale trasavým hlasom reknul: „Hoc est enim corpus meum,“ a miesto poklakuia po konsekrácii zostal obrátený ku prítomným spotený, unávený, kolísal sa medzi dvoma chlapci, ktorí nadzvihli ornát a Docrea učinil nečo čo nemožno vypísať.

(Dokončenie nasleduje).

BĚSEDNICA
Mizerné duše.

Bože, Bože večný,
V láske nekonečný!
Nedovoľže svojim bičom,
Aby faly nás.

Kto na koľko môže,
Ctí, chváli Ťa Bože,
Neuráža ľahko v ničom
Ni skutok, ni hlas.

My ovečky dobré
Nechceme žiť vo pre,
S priateľom či s nepriateľom
Mier želáme mať.
V strasti, tlaku, križi
Sbor náš hlavu zníži,
Nerobí krik, nie hurt, nie lom,
V pokoji chce spať.

Trápi nás, pne sice,
Horí srdco, lice,
Že krutá moc vieru, Krista
Neprestáva biť.
No slabi čo zvedú?
Musia znášať biedu
A mnívať si, pán tak hvízda,
To tak musí byť.

Vieme, mýry chrámu
Ako zhubci lámu,
Aká hrmí proti kňazom
Kliatby, besu reč.
No radšej vidíme
Oltár v hlavniach, dýme,
Ako by sme vzdorným hlasom
Zdvihli boju meč.

Slyšíme ston bôľov,
Trep, šlah kyjov, kôlov —
Nuž kto shrozi zrutnej sile?
Z nás nik nemá chuť.
Žiaľ, plač, vzdych lne v uží,
No duch trpí, čuší,
Radšej strážiť kúty hnilé,
Nežli pomsty kuť.

V dušu bije klingot,
Z temnic okôv brinkot,
Kam hrdinov pravdy sotil
Nepravosti mih.
Bránili česť, práva,
By nám svilla sláva . . .
Kto by sa tam pre nich potil,
Keď nevyrvie ich?

Čuť hody, vresk, smiechy
U tyrana viechy,
My krivdy, klam, horké čase
Znecháme na hor.
Nech Boh milostivý
Sošle svoje divy;
Nech obmäkči, čo ľud kmáše,
Ukrutníkov chór.

My splašené ovce,
Kým príde, Boh čo chce,
Modlíme sa pri kozúbku,
Nehneme ni vlas.
Smelý ľud, noc neba
Prinesie, čo treba . . .
Bračekovci držte húbku,
Nekarhajte nás.

Dlhomír Polský.

Z chudobného nečin si žart.

V Leviciach vyšiel si učbár, ktorý pre svoju zvláštnu pečlivosť o žiactvo „priateľom žiactva“ nazvaný bol — s jedným na výchovu mu svereným žiakom pred večerom na prechádzku.

Prijdúc do poľa, videli na ceste staré črevice, roztrhané, ktoré naležaly mužovi chudobnému, ktorý na druhom konci role pracoval.

„Tomu učiníme žart, preskóvame mu črevice!“ pravil žiak. „Tamto však za stromy skryjeme sa, aby sme spatrili, akú tvár činíť a jako hnevať sa bude.“

— Priateľu! — odvetil učbár, od dobrého žartu ani ja bych nebol, a však pamätovať nutno, aby sme z chudobného nikdy posmešného žartu nečinili. A preto nečo iného ti nadvrhnem.

Tebe, sta zámožnému, nič neuškodí, dáš-li dva strieborné zlatníky, a sice: vlož do každého črevica po jednom, a tamto pod stromami dočkáme, až pôjde nezadlho domov a spatríme akú asi tvár činíť, a hnevať sa bude Študent učinil tak; a po-neváč slnko bolo nad západom, nebolo ím treba dlho čakať.

Chudobný nádenník chtiac ísť domov, išiel sebe pre črevice, a obliekajúc kabanku, strkal spolu i jednu nohu do črevica. Ucítiac však v ňom čosi tvrdého, sohybnul sa, a spatril strieborný zlatník! — Podivenie javilo sa mu na brunastej, vrázkovitej tvári. Upreno díval sa na zlatník, a jak by veriť nechcel zraku

svojomu, mrštil ním o kameň, aby sa presvedčil o pravdivosti jeho. Potom ozieral sa dokola, a však nikoho nevidiac, schoval ho.

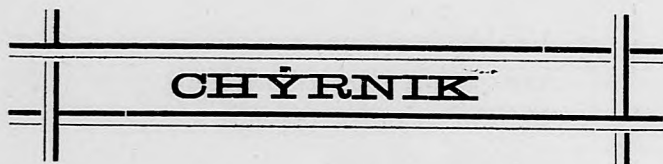
Obúva druhý. Ale i tam je zlatník! — bolo asi podivenie jeho veľké, vznešené Padnul na kolena, a slzyplným okom ďakoval hlasite, modliac sa a veľbiac divné skutky Božie tak, že učbár i žiak jeho v skrýši svojej každému slovu porozumeť mohli. Spomenul si v modlitbe svojej na chorú manželku svoju, hladné dietky svoje, a dúfal pevne, že ich dobrý Boh viacej neopustí. Nezapomenul ani na dobrodinca, ktorého láska Božia sta prosredok upotrebila.

Mladý žiak bol všetok pohnutý a nemožná mu bolo i slzy pristaviť.

„Nebol-li môj žartik vhodnejší od tvojho?“ — pýtal sa učbár.

Ani slovom neodpovedal mladík, ale poľúbil ruky šľachetného — kresťanského — vychovateľa svojho, „priateľa žiactva,“ a to v pocite radostnom, šľachetnom, jakého dosiaľ nebol nikdy ešte — okúsil.

Jani učitel.

Čas. V Budapešti 25-ho mája bolo teplo, ale mračno. Úmernosť tepla ukazovala 14·9 stupňov. — Po Európe mračnosť? po Strednej Európe vôbec pribývalo. Miestami byly síce dažde, ale koľkosť dažďa od včerajšej bola o mnoho menšia. V rození sa úmernosti tepla neni podstatnej premeny. — Po Uhorsku. Včera skoro všade pršalo, ale vo veľmi rozličnej miere, tak najviac dažďa sa dostalo Zadunajsku a južnej časti Dolnej zeme, najmenej ale Sedmohradsku. Včera na mnohých miestach bola búrka a z Nového Sadu oznamujú Ladovec. Počasie ináč je premenlivé. Najteplejšie bolo v Jágri 18 stupňov. Predpovedá sa: miestami môže sa daždivý čas očakávať.

Requiem za arcivojvodu Karola Ludvika.

Kardinál knieža primáš Klaud Vaszary vydal po latinsky smutný oznam v podobe krátkeho pastierskeho listu z príležitosti zosnutia arcivojvodu Karola Ludvika, v ktorom dušu zosnulého arcivojvodu odporúča do modlitieb kňazstva a konečne nariaďuje, aby v niektorý najbližší deň slúžili svätú omšu za dušné spasenie arcivojvody a na ňu povolali i civilné i vojanské vrchnosti.

Smrtný súboj. Noviny »Zemplén« píšu: Jozef Batta šárošpatakský podnotár 16-ho mája išiel na súboj s Františom Pavletičom statkárom, prečosi sa boli poharkali. V súboji Batta dostal smrtnú ranu. Predvčerom aj zo nrel.

Na dvoje ju prerezala električná železnica.

Na Alžbetinej kružnej ceste pred palácom Newyorkom 26-ho mája rano jeden električný voz jednu 70—70-ročnú starú ženu, ktorá padla pod kolesá, opravdive na dvoje rozrezal. Mrtvolu zanesli do lekárskeho ústavu súdnej stolice. Zaviedli vyšetrovanie stranivá toho, koho obviňuje zodpovednosť.

To je tiež milleniumová modlitba. Juraj Kodreán rumuňský kňaz v Sikulaši 24-ho mája tiež vydržoval nariadené millenárne služby božie. Avšak nakoľko bol preniknutý vznešenosťou svojej úlohy a

slávnostného okamženia, nejlepší dôkaz toho podáva tá modlitba, ktorá mu vtedy na rtoch zaznela. Od slova do slova takto sa modlil: „Nebeský môj Otče! Osúd ľudí a národov spravujúci Nebies Pane! Ten Tebe tak milý rumuňský ľud podmanil a zaujal túto zem, prv nežli ju maďari podmanili. Uslyš vdychy môjho srdca, prosbu mojej duše a daj, aby tvoj rumuňský ľud čím skorej naspák získal túto zem, svoju právnu vlastnosť.“ Na čo jedny maďarské noviny poznamenávajú, že nábožní veriaci s pohoršením odišli z kostola.

L'adovec. V Bánku, obci to vesprimskej stolice 22-ho mája odpoľudnia po dva razy padal ladovec jako holubácie vajcá a veľkej škody narobil v siatinách. — 16-ho mája v noci v Korutánsku na okolí obce Semioseče tak silný mráz bol, že na obecnom pastvisku 76 ostrihaných oviec zamrzlo.

Krvavé uráženie chotára. Onehdy na chotári medzi Varinom a Lisinotí stalo sa krvavé srazenie ľudu so žandármi. Medzi tými dvoma obcami totiž chceli usporiadať chotár, čo nešlo tak hladko, lebo obyvateli sa povadili, dali sa jeden druhému do vlasov a konečne sa dokrvavili. Ani žandári nevládali rozhorčených roľníkov utíšiť, ba viaceri napadli i samých žandárov, načo potom žandári upotrebili svoje bodáky a dvoch ľudí smrteľne ranili. Na vyšetrovanie prišiel z Prešporoku do Žiliny jeden vojanský sudca.

Podkonzul a civilný sobáš. Na štátnom matrikárskom úrade v Šoproni prvú štrbu urobil podkonzul v Drinopoli (Turecko). O tomto páde zo Šoproňu píše sa následovne: Antoň Winter, cis. a kráľ. podkonzul v Drinopoli, — ktorý sa narodil v Šoproni, tedy je uhorský súobčan 20-ho apríla t. r. vstúpil do stavu manželského v Drinopoli s Mariou Babetti podľa rímsk. kat. obradu a až po sobáši oznámil to matrikárovi v Šoproni, aby ho nápotomne vyhlásil. Ponevác ale podľa nových zákonov do sta u manželského neslobodno vstúpiť bez riadnych ohlášiek, šoproňská súdna stolica následkom matrikárskeho udania zaviedla trestné pokračovanie proti tomu podkonzulovi, že urazil 124 §. XXXI zákonného článku.

Zdieranie na výstave. Bukareštské noviny »Epoca« doniesly list od jedného Rumuna, ktorý navštívil výstavku v Peštbudíne. Pisateľ listu vystriha svojich rodákov pred návštevou výstavy, lebo že platil za jednu izbu na druhom poschodí 25 zl. a za 24 hodín že strovil 227 frankov bez toho žeby sa bol najedol a napil, a čo je zvláštne, že za tieto peniaze nič nevidel.

Stahovanie sa do Brasílie. Tejto jari zase v zástupoch stahujú sa sedliaci z Haliče do Brasílie. Po tieto dni, keď viac rodín vydalo sa na pút, vrchnosti prehovaraly ich, aby sedliaci zostali doma, na čo tieto odpovedali: »Už je darmo; naša a našich detí kliatba nech padne na tých, ktorí sú príčinou našej núdze a nešťastia!« Hrozné bolo dívať sa, keď Budzovani odoberali sa od svojho domova; nielen súsedov objímali, ale bozkávali i prahy svojich domov. Na otázku, prečo idú do Brasílie (do Ameriky), odpovedali, že veľké dane, zderstvo a židovská úžera prinútila ich opustiť dom otcov svojich.

Bašovský služný. V. p. Kelečényi, skačánsky farár na 15-ho mája na 9 hodinu povolal kňazstvo nitra-žabokreckého okresu a 5—6 svetských pánov ku súkromnej porade do kupeľa v Malých Bielicách, kde si tak zvaný »Kúrsalon« prenajal na ten deň. Poradu pod predsedníctvom Jána Molnára, opáta-kano-

nika pozvaní aj vydržovali, vynimajúc nad dvoch všetci sa dostavili ba ešte i 15—20 voličov so sebou priviedli. Keď porada, na ktorej uzavreli, že 14-ho jún. v Chínoranoch valné shromaždenie budú vydržovať, sa skončilo, tak okolo jedenástej hodiny dostavil sa hlavný služný toho okresu s dvoma žandármi, ale údov porady, ktorí ešte neboli odišli, už na dvore našiel. Ponevác žandári tam nenašli žiadnej práce odišli, ale ten mocný pán slúžny vydal rozkaz kelnerovi, aby v Kursalone sa neopovážal ím na obed prestref, ačkoľvek škačánsky pán farár na celý deň si ho bol najal. Teraz vyzývame usporiadateľa tej porady, aby si hľadal právo proti tomu bašovskému slúžnemu; lebo kde, v ktorom zákone je to napísané, žeby slúžný mal právo zakázať kelnerovi, aby nekomu nedal jesť!? Ešte to poznamenávame, keď nitrianski bašovia sa opovážujú takto zachádzať so vzdelanými živlami, môžeme si myslieť, čo všetko si nedovolia oproti ubohému ľudu. Treba tomu slúžnému poklepať na prsty, aby sa viacej nemiešal do takých vecí, čo ho nič do toho.

»Opravdová hlúposť. Že akí ľudia píšú toho „opravdového“ Krestana. to zrejmo dokázalo sa 17. mája. Liberálny pán Krestan priniesol obrázok, na ktorom vyobrazené je premenenie Krista Pána na hore Tábor, avšak »opravdový« pán mudrc pod ten obrázok vytlačil, že to vraj na nebe vstúpenie P. Ježiša. Ešte i školské decko vie, že pri „na nebe vstúpení“ Krista neišli s Kristom do neba daki fúznať anjelia. Nuž ale pán „opravdový“ filozof bradatého Mojžiša a Eliáša, pri premenení Krista sa ukázavších, držal za anjelov a zabudnul, alebo sa nikdy neučil, že pri na nebe vstúpení Krista ukiažali sa »dvaja mládenci« a nie bradatý Mojžiš všetkým apoštolom, nielen trom, ako sú na jeho obrázku len traja apoštoli. Takíto mudrci chcú učiť „opravdové“ krestanstvo a nerozoznajú anjelov od bradatého Eliáša a starého Mojžiša. Teraz vas už »opravdove« známe.

Mrtvola v cestovnej truhle. Z Parížu sa oznamuje, že v jednej obci pri Šerburgu, menom Kurille spravca železničnej stanice 19-ho mája shabal jednu truhlu, v ktorej, keď ju otvorili, našli mrtvolu jedného chlapa. Cestovateľa, ktorý si ten kufer zo železnice chcel vziať, zdržali spolu i s tou ženou, ktorá s ím cestovala. Pofažne na tento pád teraz z Parížu následovne sa telegrafuje: Ten mladý človek, ktorého mrtvolu v kufrí našli, volal sa Delahaeff a bol synom jedného murára v Paríži. Sbíeral usilovne listovné marky a neskoršie kupčil s listovými markami. Nedávno dostal list, v ktorom mu za jednu sbierku listovných mariek, za ktoré on 2000 frankov dal, ponúkali 4000 frankov. Dehaeff išiel na určité dostaveničko a od tých čias ho nevideli. Jeho otec na druhý deň dostal list, v ktorom ho uvedomili, že jeho syn vyandroval do Ameriky, z Havru ale dostal telegramm, kde mu sam syn na vedomie dal, že vstúpil na loď. Všetko to vrahovia: Jozef Aubert a Matilda Dubois poslali, aby otca do omylu uviedli. Konečne obidva vraždu vyznali. Najprv vyznala Matilda Dubois, ktorá vyprávala, že jej milenec, Aubert ju prinútil, aby vzala účasť na vražde. Ďalej vyznala, že vraždu predbežne si nerozmysleli, ale že Aubert sa na nečom povadil s Delahaeffom a že v hneve ho sekerou zrazil. Ale toto sa nezdá byť pravdepodobným, lež snád sbierku Delahaeffovu chceli dostať. Vraždujnci 5 dní tú mrtvolu so sebou vláčili a zamýšľali ju blízko Cherburga hodiť do mora. Otec Delahaeffa prišiel do Cherburgu a v mrtvole poznal svojho 26-ročného syna.

Závratnícky matrikár. Michala Schmidta matrikára obce Darnó v mošoňskej stolici pre nedbanlivé a neporiadne úradovanie najposlednejšie fahali na otázku. Ten výborný matrikár zaňuchajúc, že to nebude mať dobrého konca, z Darnova utiekol, zanechajúc hromadu dlžôb. Teraz vyšlo na vrch, čo to bola za výborná osoba, ktorej vláda matrikárstvo sverila. Pán Schmidt bol dost výborným závratníkom, ktorý v Darnove každého ošudil a poškodil; na dodatok manželstvo prislúbil jednej tamejšej poctivej dievke, odtajác, že má ženu. Ten hodný matrikár tak nedbanlivo zastával svoj úrad, že konečne i jeho liberalni patroni to zunovali a takto prišiel pod inkvizíciu. Boly pády že z obce Lipotu i trikrát museli prísť oznámiť jeden a ten istý smrtný pad, ale ho nikdy doma nenašli, konečne boli prinútení mrtvolu pochovať. A teraz tí sú citovaní pred slúžného, ktorí tú mrtvolu pochovávali. Ešte sa dožijeme, že nevinného budú pokutovať — na väčšiu slávu liberalisma.

Zemetrasenie. V Lublane 18-ho mája zas bolo zemetrasenie, ktoré hrozitánsky strach spôsobilo v obyvateľstve. V tom istom čase i v Štýrskom Hradci cítili zemetrasenie.

DOPISY.

OD ILLAVY.

Vysokoctený pán Redaktor!

U nás už aj strážnici začínajú do novin písať. Akýsi Strážnik písal od nás do toho liberálneho divého Krestana. Nevieme či ten strážnik stráži husy na pažiti, alebo či stráži tých dobrých vtákov, čo v illavskej trestnici majú zdarma bývanie i chôvu. Len to vieme, že nás zle stráži, keď píše, že sa my veľmi radujeme tomu, keď výbor mesta 50 zl. votizoval dvom mešťanom na výstavu do Pešti a zas 50 zl. na millenárne slavnosti, alebo na majales. Keby bol pán farár radšej to žiadal, aby sa náš milý kostol trošku očistil, alebo pohorencom, alebo tým klobučickým sirotám ubohým aby sa pomohlo. To dobre písal ten strážnik, že slavnosti, to jest pivo a viršle mnohým sa tu páčia. Aby len potom zas ekzekutor nemusel uderiť niektorým na buben, lebo veru gazdovci naši ťažké časy žijú a mnohí i do kostola tak nechodia, ako len ešte pred pár rokmi chodili; veď už aj tie pôstne pobožnosti večerné vystaly. Veľmi vďační by sme boli, keby nám ich pán farár zas do života uviedol. Veď by sme sa my i sami pomodlili v pôste pánu Bohu, jestli by duchovní naši páni nemali času s nami do kostola ísť. Čože nás inšie poteší a povzbudí v týchto zlých časoch, keď nie pobožná modlitba. Náš pán rychtár „veľmi dobre účinkuje“, ako ten strážnik píše. Len to by sme prosili od dobrého pána rychtára, aby sa akýmkoľvek osobám ženským nedovoľovalo u nás usadiť. Sú také miesta u nás, o jakých naši dedovia nábožní nič nevedeli. My pamätať budeme na millenium, nielen že stromov nám za obecné peniaze nasadili, ale zvláštne potom budeme pamätať, jestli nám zas akúsi novú fabriku vystavia na blízku. Pán strážnik ponosuje sa, že nemôžeme robotníkov dostať, čo je pravda; nuž ale predať žiada si aj tú novú fabriku ešte, a to že čím skôr tým lepšie. Nuž pane

strážniku, ktože vám rozum stráži? Veď potom ešte ťažšie bude k dostaniu sluha alebo robotník, keď pojde svet do tej novej fabriky. My sme len na to zvedaví, ktorí to pôjdu mešfania na tú výstavu za obecné peniaze. Ako počúvame i maďarské noviny ponosujú sa, že na výstave peštianskej na niektorých miestach také veci predstavujú, že to ani medzi pohanmi nemalo by sa dovoliť. Také nemravnosti pozeraj je hriech a my úfame, že tí dvaja mešfania, ktorí do tej peštianskej Sodomy a Gomory pôjdu za obecné mozolné peniaze, hnevliivo odvrátia sa od každej nepočestnej veci a pôjdu sa tam osožne poučiť a nie pána Boha obrázať. Mohli by si pozrieť i to miesto, kde náš pán ablegát sedáva tichúčko a hlavou kýva; taktiež dobre by bolo, keby pána ablegáta v Pešti poprosili, aby im ukiazal to miesto, kde sa to na našich biskupov a grófov vrieskalo a pľuvalo, keď nechceli prijať civilné manželstvo a slobodu beznáboženstva. *Mešťan.*

DFJTE dňa 9-ho mája 1896 prešporská stolica.

Velavážený pán Redaktor!

Nemožno zamčať, aby naše veľké rozčúlenie, ktoré panuje medzi voličmi ľudovej strany, nevyšlo na svetlo. Z ohľadu toho opo ažujem sa týchto pár riadkov odoslať slávnej redakcii.

Dňa 8-ho mája b. r. bola voľba stoličných výborníkov, lebo prvšia zrušená bola, asnaď preto, že boli temer jednohlasne zvolení výborníci ľudovej strany. Na tejto voľbe vystúpili kandidati: Veľ. pán Ján Plechlo farár kátlovský a pán Rossival advokát prešporský z ľudovej strany; pán Dr. Csapkovics advokát trnavský a pán Nagy notár pudmerický z liberálnej strany.

Z ľudovej strany vymenovaný bol Nahačský pán farár jakžto dôverník.

Čo sa stalo bude pamätné pre nás roky a roky. Dňa 7-ho mája odpolednia prišli liberálni páni na k rtešáčku, čo nám prisno zakazano bolo, ba ani len dva tri spolu shovárať sa nesmeli. V deň voľby už o pol 7 hodiny prišlo voličov z Dolnej Krupěj asi do 40 medzi ktorými jako som vyrozumel z úst pána notára Krupánskeho, ovšem bola väčšina ľudovej strany. Za tými prišli Nahačani asi 26 voličov všetci na liberálnu stranu. Dorazili Katlováni asi do 40 voličov všetci, s malou vymienkou do 10 hlasov židovských, na ľudovú stranu.

Dechtičanov do 70 voličov všetci ľudováci, najviac 10 hlasov židov. O 8 hodine začalo sa hlasovať. Dôverník ľudovej strany pán farár Nahačsky Antoň Racz prišol až o pol 12 hodine, následkom toho pán predseda vymenoval dôvernika liberála. Ľudová strana nemala dôvernika. Nech si ct. čitateľ rozváži, jak to išlo s cedulkami ľudovej strany. Nejdem opisovať, jak išly v čas voľby.

O 4 hodinách bol oznámený výsledok voľby a síce: ľudový kandidát vl. pán Ján Plechlo obdržal 75 hlasov, pán Rossival 74 hlasov. Liberálny kandidát pán Dr. Csapkovics 116 hlasov, pán Nagy 104 hlasov. Následkom toho vyvolení väčšinou hlasov liberálni výborníci. Pýtam sa ct. čitateľov, kde sa nabralo tých 116 liberálnych hlasov, lebo jako som vyš udal, tak a toľko voličov bolo. Najväčšia hana padá na pána farára Antoňa Racza jakžto dôvernika ľudovej strany, ktorý neomylné od liberálov zaujatý bol.

Prislúbili mu faru Krupánsku. O Bože! veľmi sa ulakomil na ten mastný hrniec Krupánskej fary a tak následkom toho všetci Nahačania hlasovali na stranu

liberálnu, ba jako počuť, že aj sám pán farár dal liberálom svoj hlas. Preto všetkému tomu zému je na príčine Nahačsky pán farár. Za jedno neprišol, nemajúc žadnej prekážky, jako dôverník; po druhé všetci Nahačania sami liberáli sú. Liberálci Nahačski, na čo čítate „Krešťana“ časopis ľudovej strany; radím vám, pýtajte zpiatky predplatok od Krešťana, a pridajte to k tým 30 strieborným za zradu dôvernika.

Málo menšia hana padá na pána Neumana advokáta z Prešporku, ktorý tiež tu pritomny bol, jakžto korteš liberálnej strany; neni dávno bol pán Neuman odporúčany na ľudovú stranu, jako kandidát za ablegáta, a v Nádaši jako stoličný výborník väčšinou vyvolený na ľudovú stranu, a teraz v Dehticach kortešoval na liberálnu.

Pozrite voličia Nadášski ľudovej strany, kam vietor tam plášť. *Voličia ľudovej strany.*

LUŽNA, 16. mája 1896.

Velactená Redakcia!

Minulého r. v 42. čísle nášho Krešťana som bol sdělil, jakým spôsobom do života uviedli liberálni panáčkovia novomôdné civilné zákony, jako bol prenasledovaný náš ubohý ľud: a sľubil som, že sdělím i to, čo sa z toho vyvinie. Mój sľub vypniť chcem s tým, že podávam v krátkosti zprávu tých udalosti, ktoré sa u nás behom času prihodily.

Uradné vyšetrovanie započaté minuloročným oktobrom trvalo vždy vo väčšej a väčšej miere a s tým viac a viac bol prehánaný i náš ubohý ľud po súdoch spolu s pánom farárom, Štefanom Roeder. Pán farár bol štyriraazy obžalovaný z čiastky u sedrie, z čiastky u okresného súdu; to jako burič, zas jako nevlastenec, zas pre na cti ublíženie, zas ale jako zneuctiteľ radných miestností a osôb. Ale nie len naši pani liberáli, ale aj judapeštianske liberálne časopisy do buričov nadržaly jako jemu, tak aj našim cteným učiteľom. Konečne nehanbili sa aj jeho mravnosť napadnúť. Títo páni si myslia, že kto je v peci, že sú všetci. Pozrite ich, toto sú mravní liberáli! Vo veľkom pôste sedela veselá chasa liberálnych panáčkov v hostiaci pri kartách a pohároch v hustom oblaku dymu. *) Keď sa dobre podtrundžili a izbu pivom okupali, pobrali sa chlapi do kuchyne ku slúžke na navštevu. Slúžka kryčí, krčmár skočí, konečne íh von vystrčí. Jeden z nich ale natoľko umokol, že spadnúc na zem zostal na zemi ležať do bieleho rána v spoločnosti telata, ktoré o nehu posteli slúžkynej na motúzku priviazané bolo. Hľa! takito páni chcú iných učiť mravnosti.

Vynesenie výroku nad dôst. pánom farárom určené bolo na deň 29. apríla. Čo svedkovia predvolano bolo asi 35 osôb. Napnuté a zvedavé bolo celé okolie na vyrok sedrie. Po vypočutí svedkov kr. pravotár vidiač, že celá žaloba len na nenávisti a zlosti počíva; že nemá žaloba žiadného základu spoľahlivého, odvolal obžalovanie a sedria oslobodila obžalovaného. Keď liberálni páni toto očuli — čo publikum — opustili svoje nosiky, jako moriak, a ztratili sa, jako smrad; ľud ale v nastavajúcu nedeľu so slávnym prôvodom pri hlučaní zvonov a streiby šiel uvítať svojho duchovného, čo vífaza nad nepriateľskou liberálnou tlupou. — Teraz ale ani nevieme, kedy a zkadial doletí k nam vše jedra, zas druhá liberálna lastovička, len keď je už medzi nami. Jedna sľubuje povolenie vymerávania liehových nápojov, druhá vyhráza sa uškodením

*) A aby sa lepšie cítili, strážení boli bodákmi.

pri kommasácii tretia núti ku vypo edaniu hospody pre potravný spolok: štvrtá len tak prijma do práce, keď sa zriekne ľudovej a pripojí k vládnej stránke; piata vypovedá práva úžitku, šiesta lípi až do deviatej kože; siedma šliape práva; ôsna hanu kydá; deviatea druhých obviňuje a sebe ruky myje atď. bez konca.

Pýtal by sa snáď niekto, prečo sa to len práve v Lužnej deje a nie i v susedných obciach? Odpoveď na túto otázku je veľmi ľahká. Revúca je už odkomarovaná, Osada je tiež už na istom, Lužna ešte nie. Do prvších obcí majú teda málo práva a vplyvu, než na Lužnu. Lužná je týchto troch obcí najľudnatejšia, tak by sa radi zahniezdili v nej, dokiaľ ju majú ešte v hrsti. Keď si tieto tri obce sebe zabezpečia, tak sú s polovice istí, že zvíťazia pri voľbách. Keď by ale s nami dobre zachádzali, prečo by sme sa im my mali so zlým odplácať, čo ale robia s nami to každodenne zkusujeme. Už je tomu skoro tricať rokov čo nám kommasujú a s tým hory-doly sľubovali, keď ale príde vec na pojednávanie, ukazujú nám figu. Vyrobitská a remanencie sú nie naše, to sú ich. Hofu, za ktorú obec platí prenájom zasadia a pašienky tiež na toľko, že sa nemáme kde so statkom pohnúť a následkom toho platievame každoročne vyše 2000 zl. za excese. Pri kommasácii nám dávajú pašienok a horu len na 21 sedenia, kdežto v našej obci jest 42 sedení, (sessií) vyrobiská a remanencie si máme od nich odkúpiť, čo u nás toľko znamená: Odpredajte všetek pohnutelný a nepohnutelný na vaše meno zapísaný majetok, poplatte džobu židom a šparkassám, kúpte si za ostatné grošky vyrobiská a paste sa na nich sami alebo vezmite si do ruky žobrčku palicu a choďte žobrajúc po svete prespevujte slávu liberálom.

Lužňan.

Z KYSÚC.

Velavážený pán Redaktor!

Liberálne oslavovanie millenia. Páni moji, toto píšem z Černého pri Čaci, kde liberalizuje jakýsi pán Moravsky, ktorý bol najprv žiakom v Prešporke, kam jeho otec chodieval za ním, aby ho náležite lieskovicou vysúkal, — potom prosím vás bol takým financom jako terajší iní s jednou hviezdičkou, — potom zas bol notárom na Terchovej, kde sa na štvorke vozieval, troch pisárov držal, až konečne na rozkaz otcov zaľakoval; — a teraz slúži nám radou tu na Černom. Ráz sme s ním na židovskoliberalnu a druhý raz zas na našu ľudovú stranu, dľa toho jako vietor duje, lebo čo že my ubohí Černania vieme; kde je dobre, nuž tam kde nám pán veľkomožný Moravský rozkážu, veď sú oni náš láskavý otec pri peniazoch, a že nás teraz vodia ku súdom pre pána Rudnaja, to sme si my na príčine, mali sme nepodpisovať, že my za statočného držíme pána Moravského. Tento náš drahý Rudolfko, aby sme už pred celým svetom vyznali, je poctivec na mieste, — jeho role sú rozsiahle, beží tá najprudšia železnica po jeho roliach úplne 3 hodiny; a teraz, keď je už zkusený v toľkých úradoch, a chcel byť aj richtárom nad nami sedliakmi, ba čo viac i matrikárom jako plnokrevný liberál, naposledy

sa utiekal u Popera o úrad tatička sirotského na Čaci, a k tomu jako predseda škol obecných, náš Ludol vytasil sa za riaditeľa terajšieho oslavovania milleniomovho 9-ho maja.

Keď zavítal tento deň u nás a ohľadovaly mažiare nastávajúci sviatok, a zvon kostola volal školsku mládež do chrámu, riaditelia slávnosti pohrúžení boli ešte v tuhom spánku, a tak služby božie zameška i. Tu zmätení títo horliví liberálci svoju lenivosťou, pobrali zástavy, (rozumie sa žid Altman vyvesil na krčmu zástavu Poprovu, aby ukázal čo millenium znamená) a s hasičmi i s mládežou vybrali sa ku krypte Moravských, kde sadili stromky. To už ale neviem jako ich menovali či Rudolfom, či Miškom, či Džadkom alebo či červenofuznatým a hnilozubatým Juliusom. Po sadenie stromkov Ludulko náš takú peknú reč držal, že od veľkého ohňa a vlastenectva aj horko plakal začal, na čo mu baby smiechom odpovedali, lebo vedeli, že to len z brucha ide.

Keď takto rečou svojou oslávil millenium, vybral sa s hasičmi na vrch a tam pili veľký oldomáš na útraty obecné chudobných Čerňanov, jako to v počtoch obecných, až sa nemýlim, poznačené bude. Keď sa takto za naše obecné peniaze zabavovali až do pol noci, (aj tí dvaja kňazi čerňanskí budú na to platíť) tu na strach a posmech kňazov našich a v dome jednom kuly plány prehrozac. Jedna baba zubatá a vyschnutá do hrncov nočných namiešala trus kravský s hlinou, a práve prez pol noč, okuzlená liberálnym duchom svojho poctivého muža, vojšla do zahrádky pána farára čerňanského, a ohadzuj: steny okná hodnými kusy trusu kravského; avšak, toto vyschnuté a zubate babščo, táto osvietená kravárka práve keď dokonávala svoju úlohu, a držala s kalom plný hrniec v rukách, zastihla ju ruka dvoch očitých svedkov, Pavla a Eduarda Stasa kostolníkov, ktorí keď sa s lampášom prizreli do očí tejto z chýrnej famílie pochadzajúcej kravarky; s opovržením sa odvrátili od farbarky zo šľachtetného remesla trusového a pustili čerta zubatého domov, v tej chvíli kostolný Staš ukazuje služnému Segymu, po pol noci sa odobierajúce mu z milleniumovej hostiny čerňanskej tú trusovú maľovku na fare, a ten pán služný S. gy poteraz nedozvedá sa na pachateľa a nestíha ho pre nočný tento výstupok. My čerňania myslíme, žeby žandári zaraz párali po tom, keď by sa kto židovské nu rabínovi opovážil to učiniť, nuž a'e keď to katolícky farár náš je spotupený, na to tuším vrchnosti niet. Či takto katolícky úrad a k tomu i štátny dom sa môže zhanobovať bez trestu? Prečo vypátrali žandári, Chotkovského uväznili, keď padalo naňho podozrenie, že tabulu matrikára zašpinil? Či už snáď matrikárová tabula má byť už teraz vo väčšej uctivosti jako náš dom farský?

My tú zubatú babu kravársku Pavlu neodsudzujeme, veď pán farár čerňanský neraz bol potešiteľom v jej trpkých chvíľach.

Prosit liberalismus!

Očitý svedok: *Zubatá.*

Z KYSÚC.

Velactená Redakcia!

Môj milý divý Krestane! Ale si trafil prstom kdesi s tvojim dopisom v č. 6-tom proti skalitskému

p. farárovi uverejnenom. No, jestli máš všetkých takých hodnoverných a spoľahlivých, nie dopisovateľov, ale prekrucovateľov (jakých je ovšem na Skalitom dosť), jako to ten tvoj Kričo (a či nie nejaký krivo-nosí) tak Ti sami tvoji privrženci budú prinútení povedať, že si lhárom; a pochodiš tak jako bývalý tvoj kolega a predchodca „Krajan“, ktorý kedysi v dlhom dopise opise smrť a pohreb Jána Holáča farára starobystrického, bár menovaný kňaz ešte 12 rokov chodil po tomto svete, po umretí svojom v Krajanovi oznámenom. Lebo veru to i vrabci skalitski čvirikajú: že skalitský p. farár, nielen že neodovárал, ba nahováral občanov, aby si radnej obecnu kanceláriu vystavili (majúc na dostač dreva) jako aby v krčme výborové zasadnutie vydržovali; že nie p. farár, ale niektorí slávni výborníci na tom stáli, aby sa viac v cintore pri fare mrtvolu nepochovávali (so špekulácie, aby odpadly p. farárovi slávne pohreby;) že p. farár občanov napomínal, aby dotiaľ fiškárovi 700 zl. neplatili, kým im obkopenie obecnej hory neprevedie. Že ale väčšina slávneho výberu vždy „na truc“ protivi sa spasonosným návrhom p. farára, preto sa i zriekol skalitského výborníctva.

Že na patnásť žalôb byskupský úrad p. farára zo Skalitého neodstránil, príčinou je: že v cirkevnom práve ešte neni takého paragrafu, že ktorý kňaz krčmárovi a jeho náhončím päty nelíže, že ten farárom byť nemôže.

Že značná väčšina farníkov skalitských sú ľudia úctiví a nábožní neberiem v pochybnosť; že ale v obci je aj dosť galganov a psohlavcov (za ktorých pravda že dobrí farníci nemôžu), ktorí radnej podpiera ju krčmu, aby nespadia, jako by mali ísť pracovať; ktorí majú starosť o svoje hrdlo, nie ale o kostol; ktorí nechávajú pracovitých občanov orať a siať, a potom si berú tam, kde nesiali; ktorí sa dajú za gorelku použiť ku prevedeniu jakýchkoľvek podlostí proti p. farárovi — to i hlavný služný Ján Szeghy kedykoľvek dosvečí, na ktorého svedectvo sa len bude môcť spoľahnúť p. divý Kresfan.

Čo ho k. pr. práce stálo, kým byvalého rychtára Potočára za nevinného mohol vyhlásiť, že to neni žiadna defraudácia, keď sa rychtár pomýlil utržených za obecné drevo 70 zl. miesto do obecnej kassy, do svojho vaku vložil!

Ani to že neni žiadné nadužívanie úradnej moci, keď notáriuš nejakému kňazovi vykáže 2 zl. dane od psa (bár aj takého psa kňaz nemá) a keď neprávnu daň farár zaplatiť nechce, keď ho ide notár eksekvovať.

Naproti ale farár dopusti sa kriminálneho priečinu keď pri neprávnej sekvestrácii ukáže notárovi dvere. Že niektorí cesnakom a gorelkou raziaci farníci skalicki svojho p. farára nenávidia; že má ustavičné súdy a žaloby, neni sa čo čudovať, lebo si nedá od nikoho frčky hádzať.

Nech mi ale p. divý Kresfan rozlúšti tú hádanku; prečo tí istí drahí farníci, ktorí nenávidia p. farára, nenávidia spolu i p. kaplána? Čože tento zlého porobil! Snáď za to zaslúži byť nenávideným, že mnohým občanom pár sto zlatovu požičku od Tatry vyprosredkoval? Alebo že už dvarazy pisal ľudom o múku?

Odejdi tedy Satanášu! Nepretváraj sa, ale povedz pravdu (keď sa držíš za opravdového;) že Tebe, privržencom tvojim a niektorým cibulovým farníkom skalitským sú len taki kňazi vzácní, ktorí by sami predchádzali ovečky svoje v slopanici; ktorí by krčmárom naháňali vodu na mlyn: ktorí by mlčali a

prisviedčali ku všetkým huncúctvám; ktorí by v kázňach svojich nie kat. mravouku, v tom pozostávajúcu „že Boha treba viacej poslúchať než ľudí“, ale od divého Kresšana prijatú nauku hlásali „že kto poslúcha vrchnosť (bez priloženia či v dovolených lebo nedovolených vecách) že ten poslúcha Boha“.

O nie tak p. divý Kresšane! Jestli by sme i vo vecách s učením cirkve kat. sa nesrovnávajúcích vrchnosť poslúchať zaviazani boli: tedy by sv. mučedníci, ktorí nechceli obetovať falošným Bohom, boli bývali buričia a nie mučedníci — podobne i biskupi a kňazi Bismarkom pozatváraní.

Ty si to tedy ten vlk, čo ovcám katolíckym kalí čistú vodu učenia katolíckého.

Konečne s tým zavieram moj dopis, že ponováč p. farár skalitský nemá žiadnej známosti o sviacach ktoré by jeho, farníci do kostola nosievali — vyjmúc o takých ktoré ožralci „pod nosom“ z krčmy nosievajú — odporúčam najnovšiu túto firmu p. divému Kresšanovi. P. divý Kresšan bude môcť snáď také sviece (však sú priezračné jako parfin) upotrebiť; pri takej svieci snáď aj jeho dopisovateľ pisal otázny dopis — lebo v kostole sa také sviece (nie súc voskové) upotrebiť nedajú. *Môric Ungecifer.*

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame naspák a listy bez podpisu mena neberieme po povahy.

Skalica. Šidlo. Srdečný náš pozdrav! Príde!

Hronec. Ludomil. Stranivá toho dopisu, ktorý bol uverejnený 17-ho mája t. r. v 20. čísle Kresšana, a v ktorom ste tvrdili, že osviet. pán biskup b.-bystrický poslal bol zlaté krížiky dcéram spraveci železnej smaltovej fabriky v Zvolenskej Brezovej do daru, a že navzdor tohoto uctenia, predsa ten spravca že sa zle drží na proti kňazom, z patričného miesta dostali sme opravu, ktorú hneď tu uverejňujeme. Vec sa nemá celkom tak, jako to bol náš dopisovateľ opisal, preto tú chybu chceme napraviť. Spravca a hlavný baňsky radca tej železnej a smaltovej fabriky bol osviet. pánu biskupovi b.-bystrickému službu preukázal a ho istou vzácnou vecou pocítil, preto i p. biskup hľadal spôsob, jako by mu tú úctu naspák preukázal. Odtiaľto pochádzajú tie spomenuté zlaté krížiky. — Vôbec prosíme našich ct. dopisovateľov, aby nám len také veci sdeovali, o ktorých pravdivosti sú úplne presvedčení. »Kresšan« sa vždy usiloval len číročistú pravdu svojim čitateľom nastoliť; a i na budúco len toto môže byť jeho úlohou.

Ružomberok. N. K. Také knihy, na jaké Vy sa dopytujete, neznáme, ale keď by sme aj znali, neradili by sme Vám, aby ste sa s nimi zaoberali, lebo to sú len hlúpe táraniny.

Lom. O. R. Otázne piesne nemôžeme Vám poslať, lebo len onehdy na rozkaz vrchnosti nám ich polícia shabala.

Nyitra-Udvarnok. A. Ch. Na váš list ešte prideme.

Vágbesztercze. J. M. Úplne sa môžete spoľahnúť; my toho pána už viacej rokov osobne známe.

Skalité. J. B. Náležite sme preskúmali a presvedčili sme sa, že sa Vám vždy dva výtisky Kresšana expedujú, že vy ale len jeden dostávate, na tom neni naša expedícia príčinou, lež ktosi vám musí vyfahovať z obalky jeden výtisk.

Mokrýháaj. Š. M. Váš list sme dostali, ale nechcúť Vám nepríjemnosti spôsobiť, neuverejnime ho.

Búrsvätý-Jur. J. K. — Mýtina-Nová Ves. J. M. Vaše zprávy v budúcnom čísle do povahy vezmeme.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

OBCHODNÉ ZPRÁVY.

1. Zbožie: Pšenica 6.85—7.20 zl. Raž 6.20—6.35 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.70 zl. do pálenie 5.10—5.70 zl. na várku 0.00—0.00. Oves: 6.15—6.50. Kukurica: 4.00—4.05. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.00—10.25. Kopnopné semeno: 09.00—10.00

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.00—8.40; tmavá 8.40—9.00 okruhlá: 8.00—8.30., tarkavá 0.00—6.00. Šošovica 5.00—20. Hrach 8.00—12.00. Čistý 10.00—21.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—16. Burgyňa 1.60—1.70. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.00—2.80. Slama. Na postielanie: 1.20—1.50. Žup 2.00—2.30.

6. Siatie: Červená ďatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní adník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: as 376 hospodárskych volov; 295 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 340—360 zl. Dojné kravy: za jeden kus 50—180 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 0498 kusov oviec. Ceny: 11—14.00 zl. za páru, a 18—20 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 47—52. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 45.50—49, udená 00—60.00 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. terec 125—156.

10. Kraviny vrázkované 170—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné ——— fažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepší 155—160 prsné listy 165—175.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Splácováče

zástavné (nemovité) pôžičky

na majetky, domy, pozemky, dielne,

na kratší alebo dlhší čas, skrze ústav nevypovedateľne, pod najvýhodnejšími podmienkami, taktiež

poverenia na tržnici

(prípadne i bez okrytia hotovosti)

ďalej kúpu, predaj, čaru, prenájem, jako tiež osobný uver odporúča: *vydavateľstvo*

„AGRARIA“

(Hlavné zastupiteľstvo hollandskej úverkovej banky)

BUDAPEŠŤ, Kerepeši-út číslo 73.

POZOR!

Obecenstvo, ktoré si kopy kupuje, vo vlastnom záujme upozorňujem, aby si dobre rozvážilo, keď kosami zaopatruje sa, lebo na tomto poli je toľko závratníctva, že ho i navzdor tej najväčšej opatrnosti, ošudia predavači, ktorí všemožno slubujú. Kto si chce dobrú a upotreblivú kosu nadobudnúť, nech si zaopatrí svetochýrnu kosu so znakom

»Szent Antal« (svätý Anton), vyznačenú na každej výstave, ktorá vyprobovaná, vykovaná a na potrebu úplne pripravená sa predáva kupujúceму obecenstvu.

Za každý kus úplne ručím, a ktorá by sa nehodila, čo sa nestáva, ochotne ju zamením.

Cena 70, 80, 90, 100 cm.
1:5 1:10 1:20 1:30

Kto si 5 kusov obstára, útraty pošty tomu dielna zaplatí; kto ale 10 kusov, ten jeden kus dostane zdarma. K dostaniu u pána

JOZEFA SOHR v Szilli Šomodská stolica.

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k dostaniu — **jedine** —

u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica čís. 28.

Cena bezpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr. ďalej ručníky **Sv. Veroniky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

TLAČIAREŇ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštno vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

—≡ „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ ≡—
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, i svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

☞ Velebným farským úradom. ☜

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: *Testimonium Confirmationis* 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováce.

☞ Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokolvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.